

NOTITIES ARCHEOLOGIE EN RUIMTELIJKE ORDENING

ZIENSWIJZEN, BEZWAAR EN BEROEP (versie febr. 2010)

Tonnie van de Rijdt- van de Ven

Zie voor afkortingen en begrippen de Notitie Alfabetische overzicht afkortingen en begrippen.

NB. door de Crisis en Herstelwet is een aantal ruimtelijke procedures verkort. Archeologische Monumentenzorg is als regel daarbij niet veranderd, maar helemaal te overzien is dat nog niet. Zo nodig komt er een aparte notitie over de Crisis- en Herstelwet en Archeologie.

HET WETTELIJK KADER

Algemene wet bestuursrecht (Awb)

De invloed van burgers op **bestuursrechtelijke** besluiten van de overheid is geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het gaat daarbij om schriftelijke beslissingen van een bestuursorgaan die consequenties hebben voor individuele burgers. Dat kunnen zijn:

- besluiten van algemene strekking, deze gelden voor iedere burger, zoals een besluit over het vaststellen van een bestemmingsplan;
- en besluiten die één of een kleine groep belanghebbenden betreft, zoals het verlenen van vergunningen.

Afdeling 3.4 (art 3:10 t/m 3:18) van de Awb beschrijft een wettelijk verplichte **Uniforme openbare voorbereidingsprocedure**. Deze procedure is van toepassing op de voorbereiding van alle besluiten indien dat bij wettelijke voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan is bepaald. In veel wetten, zoals in de Wro, staat vermeld wanneer afd. 3.4 van de Awb van toepassing is. Deze openbare voorbereidingsprocedure geldt vrijwel altijd voor besluiten van algemene strekking en soms ook voor besluiten voor het al dan niet verlenen van vergunningen. De uniforme openbare voorbereidingsprocedure bevat voorschriften voor het ter inzage leggen van voorgenomen besluiten, het kunnen inbrengen van zienswijzen, de verplichte beslistermijnen en dergelijke.

De hoofdstukken 6, 7 en 8 van de Awb en hoofdstuk 8 Wro regelen het maken van **bezwaar en beroep** tegen bestuursrechtelijke besluiten.

Deze notitie gaat alleen over zienswijzen, bezwaar en over beroep bij ruimtelijke ordening.

Zienswijzen, bezwaar en beroep, wat zijn de verschillen

Zienswijzen

Zienswijzen kunnen worden ingebracht in de fase van *voorbereiding van plannen en te nemen besluiten*. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van een structuurvisie, een ontwerpbestemmingsplan, de voorbereiding van een projectbesluit, Zienswijzen kunnen als regel door een ieder worden ingebracht. Voor veel voorbereidingsprocedures is de mogelijkheid tot inspraak wettelijk vastgelegd. Een bestuursorgaan kan zelf aanvullende regels stellen. Het is bijvoorbeeld wettelijk verplicht om zienswijzen in te kunnen brengen voor een ontwerpbestemmingsplan. Een gemeente kan, via een inspraakverordening, bepalen dat reeds zienswijzen kunnen worden gegeven bij een voorontwerp bestemmingsplan. Het is wettelijk niet verplicht om voor een ontwerp sloop- of bouwvergunning inspraakmogelijkheden te bieden. Een gemeente kan dat wel in de eigen procedure opnemen. Zienswijzen worden ingediend bij het bestuursorgaan dat het besluit zal nemen en dat bestuursorgaan beslist over het al dan niet overnemen van een zienswijze.

Bezwaar

Bezwaar maken is mogelijk bij een besluit dat een of een beperkte groep belanghebbenden betreft zoals het besluit (beschikking) op een aanvraag voor een vergunning. Het gaat om besluiten 'op verzoek' iemand vraagt een vergunning aan, anderen verwachten daarvan schade voor hun belangen en maken bezwaar tegen het besluit die vergunning te verlenen. De vergunningvrager kan bezwaar maken als een vergunning wordt geweigerd of tegen voorwaarden die aan een vergunning worden verbonden. Bezwaar maken kan alleen door belanghebbenden. Het bestuursorgaan dat besluit over de aanvraag beslist ook over de bezwaren. Een bezwaar tegen een door B&W te verlenen aanleg-sloop- of bouwvergunning wordt aan B&W gericht en B&W besluiten of ze op grond van de bezwaren het eerdere besluit herzien.

Beroep

Beroep instellen is mogelijk wanneer het bestuursorgaan, naar de mening van belanghebbenden, niet of onvoldoende is tegemoet gekomen aan de ingediende zienswijzen of bezwaren. Al naar gelang het soort besluit verschilt de instantie bij wie men in beroep kan gaan.

- *Beroep bij besluiten van algemene strekking*

Dit is een beroepsmogelijkheid nadat **eerst zienswijzen** zijn ingebracht. Het gaat om besluiten voor vaststelling van een bestemmingsplan, een inpassingsplan of uitwerkingsplan, Tracébesluiten, besluiten in het kader van de Reconstructiewet, de Waterwet, de Natuurwet en dergelijke. Wanneer bijvoorbeeld de gemeenteraad het bestemmingsplan heeft vastgesteld en een archeologiegroep, als belanghebbende, houdt daar bezwaren tegen, heeft die de mogelijkheid van beroep. Dit alleen voor zover zij eerder zienswijzen heeft ingediend en die zienswijzen door de gemeenteraad of het betreffende bestuursorgaan zijn verworpen. Beroep instellen is voor belanghebbenden ook mogelijk, zonder zienswijze vooraf, indien het plan gewijzigd is vastgesteld. Dit beroep dient in de meeste gevallen gericht te zijn aan de **Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State**.

- *Beroep tegen het verlenen van vergunningen en dergelijke (besluiten die een of een kleine groep belanghebbenden betreft)*

Dit is de beroepsmogelijkheid nadat **eerst bezwaar** is ingediend. In geval dat het bestuursorgaan een bezwaar verwerpt is beroep mogelijk bij de **rechtbank (bestuursrechter)**. Wanneer ook dit beroep wordt verworpen is er nog de mogelijkheid van **hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State**.

De verschillen in schema:

<i>wat</i>	<i>wanneer</i>	<i>door wie</i>
zienswijzen	voorbereiding van besluiten van algemene strekking	een ieder
beroep bij de RvS in 1 ^e en laatste instantie	na vaststelling van het besluit van algemene strekking	belanghebbenden die eerder zienswijzen hebben ingediend of bij een gewijzigde vaststelling door het bestuursorgaan
bezwaar	bij een besluit dat een of een kleine groep belanghebbenden betreft	belanghebbenden
beroep bij de rechtbank in 1 ^e instantie	indien het besluit wordt gehandhaafd en het bezwaar is verworpen	belanghebbenden die eerder bezwaar hebben gemaakt
beroep bij de RvS in 2 ^e instantie	indien men het niet eens is met de beslissing van de rechtbank in 1 ^e instantie	belanghebbenden die eerder bij de rechtbank beroep hebben ingesteld of partij waren in die procedure

Wanneer de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afd. 3.4 Awb) geldt is er geen bezwaar mogelijk, de volgende stap na zienswijzen is beroep bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State.

De scheiding tussen beide soorten besluiten is niet altijd eenduidig

In een aantal situaties zijn besluiten over individuele aanvragen en besluiten van algemene strekking nauw aan elkaar gekoppeld. Dat speelt bij **projectbesluiten en ontheffingen**. Om over de individuele aanvraag te kunnen beslissen is ook een besluit van algemene strekking nodig. Dan is meestal de procedure dat eerst zienswijzen kunnen worden ingebracht en indien daar voor belanghebbenden geen bevredigend besluit op volgt zij beroep kunnen instellen bij de rechtbank en dus niet bij de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State. Daar zijn afwijkingen van mogelijk, afhankelijk van de procedure die de gemeente volgt om project- of ontheffingsbesluiten al dan niet gelijktijdig te koppelen aan de te verlenen vergunning.

Ook bij het stellen van **nadere eisen** en het verlenen van een **vergunning voor beschermde archeologische monumenten** gelden afzonderlijke regelingen voor bezwaar en beroep. Al die verschillende regelingen zijn voor belangenbehartigers moeilijk te overzien. Zij hoeven al die regels ook niet te kennen. Ze kunnen afgaan op wat bij (voorgenomen) besluiten staat over de mogelijkheden voor het indienen van zienswijzen en voor bezwaar of beroep.

Gemeenteen en andere overheden zijn verplicht bij bekendmaking van een voorbereidingstraject, een ontwerpbesluit en het besluit zelf te laten weten wat de mogelijkheden zijn voor het inbrengen van zienswijzen of bezwaar en voor beroep. Daarbij dient tevens vermeld te worden bij welke instantie en binnen welke termijn dat mogelijk is.

Soms alleen zienswijzen en geen bezwaar of beroep

Bezwaar en beroep is nooit mogelijk voor algemeen geldende voorschriften (zoals verordeningen) en voor beleidskaders (zoals een structuurvisie, beeldkwaliteitplannen, landschapvisies, een milieueffectrapportage). De betrokken beleidsorganen bieden bij de voorbereiding dan vaak wel mogelijkheden tot inspraak en voor het kunnen indienen van zienswijzen. Bezwaar en beroep is niet mogelijk na vaststelling van deze visies en plannen. Die mogelijkheid is er weer wel wanneer visies en plannen uitmonden in bestuursrechtelijke besluiten.

Een bezwaar of beroepsschrift hebben geen opschortende werking.

Wie wil dat de met het bezwaar of beroep verbonden werkzaamheden niet starten of moeten worden stilgelegd moet daar **een voorlopige voorziening** voor aanvragen. Uitleg over wat dat inhoudt komt later in deze notitie aan bod.

WIE ZIJN BELANGHEBBENDEN

Onder belanghebbende wordt volgens art. 1:2 van de Awb verstaan: degene wiens belang rechtstreek bij een besluit is betrokken. Ook rechtspersonen kunnen belanghebbende zijn en als hun belangen worden mede beschouwd de algemene en collectieve belangen die zij krachtens hun doelstelling en blijkens hun feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigen (art 1:2, lid 3 Awb).

Dat is dus een tweeledige eis:

- uit de statuten van de betreffende rechtspersoon moet blijken dat die rechtspersoon belang heeft bij het betreffende besluit: in geval van een archeologiegroep moet in de statuten dus staan dat zij behoud en bescherming van het archeologisch erfgoed, cultuurhistorie en dergelijke (mede) tot doel hebben;
- bovendien moet dat uit de feitelijke activiteiten blijken, aan de hand van verslagen, websites e.d. moet te zien dat er ook daadwerkelijk aan behoud en bescherming wordt gedaan.

Een rechtspersoon die specifiek wordt opgericht voor het voeren van bezwaar- of beroepsprocedures is niet ontvankelijk als belanghebbende. Bij de toetsing als belanghebbende wordt ook gekeken naar de gemeente of regio die in de statuten staat vermeld. Een rechtspersoon die in haar statuten heeft staan dat ze zich richt op gemeente A, is geen belanghebbende in gemeente B. Landelijke organisaties die geen feitelijke activiteiten in de betreffende regio of gemeente hebben worden ook niet als belanghebbenden erkend.

AWN als rechtspersoon

De Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) is alleen landelijk een rechtspersoon. AWN-afdelingen en werkgroepen zijn dat niet. Wanneer afdelingen of eventueel een lokale werkgroep een bezwaar- of beroepsprocedure willen beginnen moeten ze aan het hoofdbestuur een schriftelijk verklaring vragen dat zij namens de AWN in deze gerechtigd zijn. De landelijke statuten dienen dan als onderbouwing voor het volgens de doelstelling zijn van belangenbehartiger. Locale activiteiten illustreren dat dit ook feitelijk in de betreffende regio gebeurt.

Andere rechtspersonen

Heemkundekringen en historische verenigingen zijn vaak wel een eigen rechtspersonen. Zij kunnen dan zelfstandig als belanghebbende optreden, mits belangenbehartiging voor archeologie en/of cultureel erfgoed ook in hun statuten is vermeld.

Een alternatief is lokaal of regionaal een aparte stichting op de richten die zelf direct als rechtspersoon kan optreden. In de statuten moet dan een koppeling blijken met vrijwilligers en/of vrijwilligersorganisaties die zich inzetten voor het archeologisch erfgoed.

ALGEMENE SPELREGELS

Bekendmaking

Indien de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt (afd. 3.4 Awb) is het bestuursorgaan verplicht de mogelijkheid voor inspraak in de regionale/streek media aan te kondigen. De ontwerpplannen of besluiten worden gedurende zes weken ter inzage gelegd en zijn in veel gevallen inmiddels ook op internet te raadplegen.

De ontwerpplannen of besluiten dienen tevens in de Staatcourant gepubliceerd te worden. Deze verschijnt nog alleen digitaal, via hun website is per gemeente en per periode na te zoeken wanneer welke plannen of besluiten ter inzage zijn gelegd. Zie

www.officielebekendmakingen.nl/BladerenPublicaties.aspx?p=staatscourant

Bij de ter inzage legging staat vermeld wie zienswijzen kunnen inbrengen of in beroep kunnen gaan en op welke wijze.

Termijnen

Bij ruimtelijke ordening geldt standaard een termijn van zes weken voor het indienen van zienswijzen, bezwaar of beroep. Die termijn gaat in op de dag van ter inzage legging van besluiten van algemene strekking en **let op: bij vergunningen op de dag dat het besluit aan de vergunningvragen is verstuurd.**

Verlening van deze termijn is mogelijk, mits dit tijdig en beargumenteerd wordt aangevraagd.

Een vergunning gaat pas in wanneer de bezwaartermijn is verlopen en nog later indien er bezwaar is gemaakt en de vergunningverlener daar een besluit over moet nemen.

Het is verstandig om niet tot het laatste moment te wachten met het indienen van zienswijzen of een bezwaar- of beroepsschrift. Het kan voorkomen dat een archeologiegroep wacht op alle stukken, zoals een onderzoeksrapport of een Programma van Eisen. Wanneer dat soort stukken niet voor inzage beschikbaar zijn kan dat reeds een grond vormen voor een zienswijze of bezwaar.

Wijze van inbrengen

Zienswijzen kunnen zowel mondeling als schriftelijk worden ingebracht en steeds vaker ook per email. Bezwaar en beroep kan alleen schriftelijk worden ingediend (per post of per fax) . Wat precies de wijze van indiening is staat vermeld in het (voorgenomen) besluit.

Inhoud

Voor het schriftelijk indienen van zienswijzen en voor bezwaar en beroep gelden geen specifieke eisen voor de inhoud. Het schrijven dient in ieder geval te bevatten:

- naam en adres;
- datum van schrijven;
- omschrijving van het (voorgenomen) besluit waarmee men het niet eens is, bij een beroepsschrift dient een kopie van het betreffende besluit te worden meegestuurd
- waarom men het niet eens is met dat (voorgenomen) besluit (de gronden voor zienswijzen, het bezwaar of beroep)
- betere alternatieven (bij zienswijzen) of de gewenste besluiten (bij bezwaar en beroep)
- handtekening.

Let bij het ondertekenen op wie volgens de statuten gerechtigd zijn de rechtspersoon te vertegenwoordigen. Soms moeten volgens de statuten meerdere personen ondertekenen of is er een machtiging nodig bij een landelijke rechtspersoon, zoals de AWN.

Wanneer een archeologiegroep als belangenbehartiger optreedt onderbouwt deze groep, in ieder geval bij een beroepsschrift, ook daadwerkelijk belanghebbenden te zijn. De archeologiegroep stuurt de statuten als rechtspersoon mee en informatie waaruit blijkt dat men feitelijk in het betreffende gebied actief is.

Kosten

Aan het inbrengen van zienswijzen en aan bezwaar zijn geen procedurekosten verbonden.

Dat geldt wel voor beroepszaken. Bij beroep bij de Raad van Staten of bij de rechtbank en bij het aanvragen van een voorlopige voorziening zijn griffiekosten verschuldigd. Deze zijn voor beide organen

per feb. 2010 € 150 voor natuurlijke personen en voor rechtspersonen € 298. Binnen twee weken nadat het indienen van het beroepsschrift krijgt men een ontvangstbevestiging met daarin vermeld hoe dat bedrag te betalen en binnen welke termijn.

Indien het griffierecht niet op tijd is voldaan wordt het beroep niet in behandeling genomen.

Vergoeding van kosten

Wanneer een beroep gegrond wordt verklaard kan de tegenpartij veroordeeld worden tot vergoeding van de gemaakte kosten. Dit zijn dan de griffierechten plus bepaalde proceskosten, zoals kosten van een advocaat of andere adviseurs

Een verzoek om vergoeding voor de gemaakte kosten moet gelijktijdig met het beroepsschrift worden ingediend.

Niet ontvankelijk of niet bevoegd

Een bezwaar- of beroepsschrift is niet ontvankelijk wanneer het niet binnen de wettelijke termijn is ingediend. Het kan zijn dat een bezwaar of beroepsschrift wordt ingediend bij de verkeerde instantie. De ontvangende instantie is dan verplicht het bezwaar- of beroepsschrift door te sturen aan de wel bevoegde instantie.

PROCEDURE ZIENSWIJZEN

Wanneer en door wie

Zienswijzen kunnen worden ingediend tijdens de ontwerpfase van plannen en besluiten. Bij besluiten van algemene strekking kunnen door een ieder zienswijzen worden ingebracht. Bij een beperkt aantal voorgenomen besluiten kan dat alleen door belanghebbenden, zoals bij ontheffingen of nadere eisen.

Beoordeling zienswijzen

Het bestuursorgaan moet alle ingebrachte zienswijzen beoordelen en motiveren waarom een zienswijze wel of niet wordt overgenomen. Zienswijzen en antwoorden worden samengevat in een nota van zienswijzen en deze wordt samen met het besluit bekend gemaakt.

BEZWAARPROCEDURE

Wanneer en door wie

Wanneer iemand door een beslissing van een bestuursorgaan persoonlijk in zijn of haar belangen wordt getroffen, is bezwaar maken mogelijk. Het kan daarbij gaan om:

- wanneer men het niet eens is met de beslissing die het bestuursorgaan op zijn of haar eigen aanvraag heeft genomen;
- wanneer men het niet eens is met een beslissing die het bestuursorgaan heeft genomen op een aanvraag van een ander en men hier rechtstreeks bij betrokken is;
- wanneer het bestuursorgaan niet of niet tijdig een beslissing neemt;

Men moet dus belanghebbende zijn om bezwaar te kunnen maken. Bezwaar moet schriftelijk worden ingediend bij het bestuursorgaan dat de beslissing heeft genomen of had moeten nemen. Het bezwaarschrift moet binnen zes weken **na verzending van de beslissing** van het bestuursorgaan verzonden zijn. Wanneer men bezwaar aantekent tegen een niet of niet tijdig genomen beslissing van een bestuursorgaan, geldt er geen bezwaartermijn. Dat moet dan wel binnen een redelijke termijn.

Horen door de gemeentelijke commissie

Een bestuursorgaan is als regel verplicht een bezwaarmaker te horen. Dat horen is niet nodig

- wanneer het bezwaar duidelijk niet-ontvankelijk is;
- het bezwaar kennelijk ongegrond is;
- wanneer betrokkenen aangegeven hebben dat zij niet gehoord willen worden;
- wanneer aan het bezwaar geheel tegemoet wordt gekomen zonder dat anderen daarvan nadeel ondervinden;

Bewaren tegen gemeentelijke besluiten op het gebied van ruimtelijke ordening worden onderzocht en beoordeeld door een onafhankelijk gemeentelijke Commissie voor Bezwaar. De commissie bestudeert alle stukken en hoort de bezwaarmakers en andere betrokkenen in elkaars aanwezigheid. Zo zal bij bezwaar door een archeologiegroep tegen een vergunning ook de vergunningvrager en de gemeente zelf worden gehoord. De bezwaarmaker kan zich in de hoorzitting laten bijstaan door deskundigen. Tijdens zo'n hoorzitting zal de Bezwaarcommissie veelal helpen zoeken naar een voor alle partijen acceptabele oplossing. Dat kan leiden tot nieuwe openingen en afspraken met de vergunninghouder. Als een archeologiegroep daar als bezwaarmaker voldoende vertrouwen in heeft kan die het bezwaar tijdens de hoorzitting intrekken. Dat intrekken van een bezwaar kan ook buiten de hoorzitting om, wanneer blijkt dat gemeente of vergunninghouder aan de bezwaren tegemoet is gekomen. De hoorzitting vindt plaats achter gesloten deuren, tenzij anders in bepaald.

Beslissing op bezwaar

Wanneer het bezwaarschrift niet wordt ingetrokken adviseert de Bezwaarcommissie aan B&W over het te nemen besluit. B&W neemt het besluit.

Het bestuursorgaan moet in het algemeen binnen zes weken na ontvangst van het bezwaarschrift beslissen. De beslissing kan met vier weken worden uitgesteld. Wanneer ten behoeve van de beslissing op bezwaar een adviescommissie is ingesteld is de termijn 10 weken en ook in dat geval kan de beslissing met vier weken worden uitgesteld. Dit uitstel moet worden meegedeeld aan de betrokkenen.

De beslissing kan inhouden:

- een niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift
- een heroverweging van het bestreden besluit.

De bezwaarmakers krijgen bericht van de beslissing die op hun bezwaar genomen is. Het bestuursorgaan geeft bij de bekendmaking de reden(en) waarom een bepaalde beslissing is genomen. De beslissing op bezwaar moet goed gemotiveerd zijn. Wanneer men het daar niet mee eens is, kan men in de regel binnen zes weken beroep instellen bij de rechtbank. Bij de beslissing moet vermeld staan waar en binnen welke termijn beroep mogelijk is.

BEROEPSPROCEDURES

Wanneer en door wie

Bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State in eerste en laatste instantie

Na vaststelling van een bestemmingsplan door de gemeenteraad, of andere besluiten van algemene strekking door het betreffende overheidsorgaan, hebben belanghebbenden de mogelijkheid daartegen beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State.

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State is de hoogste bestuursrechter van het land. Tegen haar uitspraken is geen hoger beroep meer mogelijk.

Bij de bestuursrechter in eerste instantie

Een beroep bij de rechtbank is aan de orde wanneer men het niet eens is met de beslissing op het bezwaarschrift. Bij een beslissing van het bestuursorgaan op het bezwaar behoort vermeld te staan of in beroep gaan, mogelijk is waar men dit kan doen en binnen welke termijn.

Beroep bij de rechtbank kan ook aan de orde zijn indien men het niet eens is met een door de gemeente genomen projectbesluit of ontheffingsbesluit. Dat kan alleen voor belanghebbenden die eerder zienswijzen hebben ingediend.

Het beroepsschrift wordt gericht aan de bestuursrechter van de rechtbank waar de betreffende gemeente onder valt.

Bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State in tweede instantie

Wanneer men het niet eens is met de uitspraak van de rechter, kan men in hoger beroep gaan. Het beroepsschrift dient gericht te worden aan de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, dit staat vermeld in de beslissing van de rechter. Men heeft zes weken de tijd om hoger beroep in te stellen.

Toetsingsgronden

De bestuursrechter en de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State toetsen de door de gemeente of ander bestuursorgaan gemaakte keuzen niet inhoudelijk, zij kijken naar de rechtmatigheid en onderbouwing van het besluit.

Bij de beoordeling van een bestemmingsplan of vergelijkbaar plan is dat bijvoorbeeld:

- is de beschikbare informatie meegewogen of zijn er leemten in kennis waardoor gemeente in redelijkheid dit bestemmingsplan niet heeft kunnen opstellen?
- is de indeling naar archeologische waarden voldoende onderbouwd?
- is het archeologisch belang voldoende meegewogen?
- bevat het bestemmingsplan innerlijke tegenstrijdigheden?
- is het besluit in overeenstemming met wet en regelgeving?

Een beroepsschrift dient dan ook op dit soort toetsingsgronden gericht te zijn.

Een advocaat is niet verplicht voor een beroepsprocedure. Het is in veel gevallen wel verstandig een advocaat te raadplegen om te beoordelen of een beroep een reële kans van slagen heeft. Een archeologiegroep kan het beste gebruik maken van advocaten die vaker namens vrijwilligersorganisaties optreden bij bestuursrechtelijke zaken.

Procesverloop

Het procesverloop is in grote lijnen gelijk voor een beroep bij de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State en bij de rechtbank. Met de term 'rechter' wordt hier de 'bestuursrechter' bedoeld en de term 'Afdeling' wordt gebruikt om de 'Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State' aan te duiden.

Indienen beroepsschrift

Naast de bij de algemene spelregels genoemde inhoud dient ook het besluit te worden toegevoegd waartegen het beroep wordt ingediend.

De indiener van het beroepsschrift krijgt binnen twee weken een bevestiging van ontvangst. Het bestuursorgaan dat de omstreden beslissing heeft genomen wordt gelijkelijk geïnformeerd. Indien een beroepsschrift onvolledig is of niet juist is ingediend krijgt de indiener de mogelijkheid dat verzuim binnen vier weken te herstellen.

Een beroep wordt niet-ontvankelijk verklaard indien het beroepsschrift te laat is ingediend of wanneer het griffierecht niet of te laat is betaald.

Uitwisseling van stukken

Het bestuursorgaan tegen wie het beroep dient kan een verweerschrift indienden, de eiser (appellant) heeft de mogelijkheid van repliek en de verweerder kan daarop weer reageren (dupliek). Extra inbreng van deskundigen (het deskundigenonderzoek) is mogelijk.

Vooronderzoek

De rechter of Afdeling kan op grond van alle stukken al een eerste beslissing nemen en besluiten tot:

- vereenvoudigde behandeling wegens kennelijk onbevoegdheid van de rechtbank of de Afdeling of kennelijke niet-ontvankelijkheid, kennelijk ongegrondheid of kennelijke gegrondheid van beroep. Er vindt dan geen rechtszitting plaats. Tegen deze beslissing kan de belanghebbende of het bestuursorgaan verzet instellen bij het betreffende rechtsorgaan. Als dat verzet wordt toegewezen vindt alsnog een zitting plaats;
- een versnelde behandeling bij een spoedeisende zaak, een verzoek daartoe moet schriftelijk worden ingediend en gemotiveerd.

Rechtszitting

Wanneer de rechter of de Afdeling niet op basis van de stukken de zaak afhandelt vindt verwijst hij of zij de zaak naar de zitting. Alle beroepsschriften bij een bestemmingsplan of andere zaak komen in die zitting aan te orde. Tijdens een zitting kunnen partijen hun standpunten mondeling toelichten en kunnen de rechter / staatsraden vragen stellen aan partijen.

Een zitting bij de Afdeling Bestuursrecht kan een meervoudige zittingen (met drie staatsraden) en enkelvoudige zittingen (met één staatsraad). Al die zittingen vinden plaats in het gebouw van de Raad van State aan het Lange Voorhout 3 in Den Haag en zijn openbaar.

Uitspraak

De bestuursrechter of de afdeling kunnen een beroep al dan niet gegrond verklaren. Indien het beroep gegrond is wordt het betreffende besluit vernietigd en moet het bestuursorgaan een nieuw besluit nemen. Verklaart de Afdeling bestuursrechtspraak het beroep ongegrond, dan blijft het besluit van het bestuursorgaan van kracht. Is het beroep geheel of gedeeltelijk gegrond, dan blijft het besluit van het bestuursorgaan niet in stand en moet het worden bijgesteld.

In de uitspraak kan tevens worden bepaald dat de verliezende partij veroordeeld wordt tot het betalen van griffierechten en proceskosten. Er kan ook, op verzoek, een schadevergoeding worden toegekend.

Alle betrokken partijen krijgen schriftelijk bericht van de uitspraak. De uitspraken zijn openbaar. Alle uitspraken van de Afdeling Bestuursrecht zijn te lezen op de website van de Raad van State.

Zowel rechtbank als Afdeling streven er naar een uitspraak te doen binnen zes weken na een zitting. De Afdeling Bestuursrechtspraak streeft er tevens naar een uitspraak te doen binnen 12 maanden na afloop van de beroepstermijn.

VERZOEK OM EEN VOORLOPIGE VOORZIENING

Bezwaar en beroep hebben geen opschortende werking.

Een uitspraak op een bezwaar- of beroepschrift kan enige tijd op zich laten wachten. Tijdens de bezwaar- en beroepsprocedure geldt de genomen beslissing. Het kan zijn dat deze beslissing onherstelbare gevolgen heeft. Die kans is, wanneer het om archeologische waarden gaat, groot. Als grondwerkzaamheden op basis van het vastgestelde bestemmingplan of een verleende vergunning starten kunnen aanwezige archeologische waarden voorgoed ongezien verloren gaan. Via een voorlopige voorziening kan het betreffende besluit worden opgeschort of kunnen andere regelingen worden getroffen om onherstelbare schade te voorkomen. Een aanvraag voor voorlopige voorziening is te vergelijken met een 'bestuursrechtelijk kort geding'.

Bij bezwaarschriftprocedure moet een voorlopige voorziening worden aangevraagd bij de **voorzieningenrechter**. Bij een beroepsprocedure is dat bij het rechtscollege waar het beroep is ingediend.

Voorwaarden

Voorwaarde voor toewijzing van zo'n verzoek is dat er 'onverwijlde spoed' is.

Wanneer en door wie

Een voorlopige voorziening kan alleen worden aangevraagd door de indiener van een bezwaar of beroepschrift. Het verzoek kan tegelijk met het beroepschrift worden ingediend, het kan ook later in de beroepsprocedure.

Voor het aanvragen van een voorlopige voorziening moeten griffierechten worden betaald.

Uitspraak

Een uitspraak in een voorlopige voorziening is een voorlopige uitspraak, die meestal geldt totdat de rechter of Afdeling bestuursrechtspraak de definitieve uitspraak (in de hoofdzaak) heeft gedaan. Er staat geen hoger beroep open tegen een voorlopige voorziening. Er is wel de mogelijkheid van intrekking of wijziging door hetzelfde rechtsorgaan.

Meer informatie

Notitie Procedure bestemmingsplannen

Hoofdstukken 9 en 10 in Verleden wordt Heden (herziene versie 2010).